

Jani Selin

16.01.2023

Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunnan kuulemistilaisuus 18.01.2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta (HE 255/2022 vp)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta esittää lausunto koskien hallituksen ehdotusta arpajaislain (1047/2001) muuttamisesta. **Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi arpajaislakia siten, että Veikkaus Oy:n tuotoilla rahoitettujen toimintojen rahoituksen riippuvuus Veikkaus Oy:n tuotosta poistuu.** THL kiinnittää lausunnossaan huomiota erityisesti ehdotuksen vaikutuksiin rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen.

Taustaa

Opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja valtiovarainministeriön asettama työryhmä esitti vuonna 2021 vaihtoehtoja rahapelijärjestelmän kehittämiseksi tuotonjaon osalta. Nykyisin tuotonjako perustuu korvamerkintään eli siihen, että Veikkaus Oy:n tuottojen käyttötarkoituksista säädetään arpajaislaissa. Työryhmän vaihtoehdot nykyjärjestelmälle olivat tuottojen siirto yleiskatteelliseen budjettiin ja korvamerkintöjen poistaminen joko välittömästi tai vuoden 2024 alusta, tai osittaisuudistus, jossa vaiheittain osa menoista siirretään yleiskatteellisuuden piiriin. **THL on aiemmissa asioissa koskeneissa lausunnoissaan kannattanut** (THL/1358/4.00.00/2021; THL/1918/4.00.00/2022) **rahapelituottojen siirtämistä yleiskatteelliseen valtion budjettiin.**

Uudistus tehostaa haittojen ehkäisyä ja vähentämistä

Hallituksen esityksessä rahapelituottojen siirtämistä yleiskatteelliseen valtion budjettiin perustellaan kattavasti tutkimustiedolla. Nykyisen Veikkaus Oy:n tuottojen korvamerkintä ylläpitää edunsaajien pyrkimyksiä tuottojen säilyttämiseen tai lisäämiseen. Tämä on ristiriidassa rahapelipolitiikan tavoitteena olevan rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen kanssa. Täten nykyinen tuottojen korvamerkintä vaikeuttaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. **THL pitää tärkeänä tämän rakenteellisen ongelman korjaamista hallituksen esittämällä tavalla.**

Rahapelikulutus on Suomessa keskittynyt: noin 2,5–5 prosenttia pelaajista vastaa puolesta rahapeleihin hävitystä rahasummasta ja heistä suuri osa on kokenut vakavia rahapelihaittoja. Rahapelaaminen on myös regressiivistä eli pienituloiset häviävät tuloistaan suuremman osan rahapeleihin. Veikkaus Oy:n tuottojen nykyinen jakomalli tukee tulonsiirtoa pelihaittoja kokevilta ja pienituloisilta muille väestöryhmille.

THL tiedostaa ratkaisun yhteiskunnallisen merkittävyyden ja pitää tärkeänä, että valtio tukee pysyvästi ja laaja-alaisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. Mutta ei enää korvamerkityllä rahoituksella Veikkaus Oy:n tuotoista.

Jani Selin

16.01.2023

Ehdotetut säännökset (53§) Veikkaus Oy:n tietojen luovuttamisesta jatkossa myös sosiaali- ja terveysministeriöön ovat edellytys ministeriön mahdollisuudelle seurata ja arvioida yhtiön toimintaa haittojen näkökulmasta.

THL kannattaa ehdotettuja muutoksia arpajaislakiin. Muutoksilla on tervehdyttävä vaikutus suomalaiseen rahapelipolitiikkaan. Ne tukevat myös THL:n tekemää työtä rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Kun Veikkaus Oy:n tuotoista suoraan hyötyvien toimijoiden määrä vähenee, vähenee myös haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden vastustus. Uudistus ei poista kaikkia rahapelitoimintaan liittyviä eturistiriitoja. Veikkaus Oy:n maksamat korvaukset kaupan alan ja ravintola-alan yrityksille rahapelien myynnistä ja rahapeliautomaattien sijoittelusta säilyvät. Lisäksi Veikkaus Oy jakaa tuottojaan sponsorointisopimusten kautta myös tulevaisuudessa.

Lopuksi

Yleiskatteellisuuteen siirtymisen eräs riski on valtion fiskaalisen intressin lisääntyminen, johon myös tuoreessa sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa rahapelipoliittisessa ohjelmassa on kiinnitetty huomiota. Valtion fiskaalisen intressin lisääntyminen saattaa heikentää rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen hyväksyttävyyttä. Tämän välttämiseksi **THL pitää tärkeänä Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriöön** toisen valtion erityistehtäväyhtiö Alkon tavoin. STM:llä on yhtiön erityistehtävän kannalta olennaista rahapelihaittoja koskevaa asiantuntemusta, joka perustuu ministeriön nykyisen arpajaislain 52 §:n mukaisesti tehtäviin.

Hyväksyessään edelliset muutokset arpajaislakiin eduskunta (EV 226/2021 vp) edellytti, että hallitus laskee tunnistautuneena pelattavien rahapelien enimmäistappiorajoja, panostaa rahapeliongelmien (ml. läheiset) tuki- ja hoitopalvelujen saatavuuteen, sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluihin. Lisäksi on tärkeää varmistaa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen resurssien riittävyys. **THL tukee kaikkia näitä ehdotuksia.** Tuore **rahapelipoliittinen ohjelma tarjoaa suunnitelmallisen tavan tehostaa rahapelihaittojen ehkäisemistä ja vähentämistä.**

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Mika Salminen